

העם

סיזם של לירה

חיים תכופים, לא זו העניין מן המקום זה עשר שנים. השבוע הגיע שליטת ישראל נוסף ל-האחיקאן. ד"ר מוריס פישר, סגן-מנהל משרד החינוך וממסדיו ועידת-מלונאי, בא ל-רומא, נתקבל לראיון אצל האפיפיור ויוחן ה-23. התוצאות, כמו בעשרות שליחויות קודמות של שרת, פישר ושות' — אפס.

כאשר נשאל ביגיי השבוע אם הוא מאמין בקשירת יחסים עם האחיקאן, השיב בהתחמקות: „אני בוודאי מאמין. אם תשיג לי את האמונה של הצד השני, יהיה טוב.“ לביגיי לא היה פתרון איך להשיג שלום עם הממשלה הרוחנית של 496 מיליון ה-קאטולים בעולם.

מה הגורם לכשלון מתמיד זה?
מרווח עורר „העולם הזה“ על
פמך שיחה עם אישיות רמת
מעלה בוואתיקאן:

ישראל משתדלת באופן נואש להשיג את הכרת האחיקאן. התקלה הרשמית היא עמידת האחיקאן בעניין ירושלים. הכנסיה דורשת עדיין רשמית את ביגאום העיר. אולם גם היא יודעת שאין כל סיכוי לכך. היא מחזיקה בקלף זה על מנת לזרקו על ה-שולחן ולזכות ברגע הנכון בקופה פולרית הגונה. הבקשה האמיתית היא שאין לישראל מה לתת בתמורה.

הסביר זאת קארדינאל חשוב במלים אלה: „אנחנו דומים לשני איכרים הרוצים לעשות עסק חליפין. לאחד יש שוויצים. לשני יש פרה. כל עוד לא ימצאו שתי סחורות שהן יותר שוות-ערך, לא יעשו שום עסק ב-ניהם.“

האסון הוא כי האחיקאן נדמה שיש ב-רפת הישראלית פרה שמנה שאפשר לסחור בה. הדיפלומטים אירי-הנסיך של הכנסייה לא יוכירו את הדבר לעולם אלא ברמזים דקים שבדקים, בשיחות פרטיות לגמרי. על כן נדמה שמשרד-החוץ הישראלי עוד לא תפס אפילו במה העניין.

עציאשוח בכיתה. עיני האחיקאן אינן מופנות לירושלים, שם אין לו מה להרוויח, אלא לארצות-הברית. במדינה זאת התקדמה הכנסייה בצעדי ענק בשנים האחרונות. כבר עתה היא הגדולה שם מבין הכנסיות (אף שכל הכנסיות הפרוטסטנטיות יחד עולות במספר חבריהן בהרבה על ה-כנסייה הקתולית). הקאטולים מקחים כי בתנאים טובים יצליחו לכבוש את ארצות-הברית בדור הנוכחי. זהו היעד החשוב ביותר בעולם.

המכשול העיקרי בדרך לכיבוש יעד זה הוא עקרון שהפך מקדוש בעיני רוב ה-אמריקאים: עקרון ההפרדה של הדת מן המדינה. לפי עקרון זה, אין לדת כל זכויות במסדות המדינה. אין בתי-ספר דתיים מקבילים שום העניקה מקרנות ממשלתיות. מנוי וגמור עם הכנסייה הקאטולית לשבור עקרון זה.

נגדה התייצבה במאבק זה קואליציה גדולה של כל שאר הכנסיות, ובכללה מוסדות ה-דת היהודית. אלה רגישים במיוחד, רואים בכל הפרה של הרעיון איום על מעמד הכריזמה. כך ניהלו לא מכבר מאבק חריף נגד בתי-הספר הציבוריים שהכניסו בחג המולד עציאשוח לכיתות. בטענה שזוהי תעמולה דתית נוצרית. האסורה על פי ה-חוקה. בפעם אחרת עשו יד אחת עם ה-כנסיות הפרוטסטנטיות, בחודש שעבר, כאשר נתגלה כי במחנה צבאי אחד מינו הקצינים קדוש קאטולי מסוים כבעלה-החסות על החיל שלהם.

פרה שאינה למכירה. האחיקאן מאמין כי יש ביכולתה של ישראל להכתוב את רצונה לכל עדה יהודית בעולם. הוא מקהה כי לחץ מתמיד בעניין ירושלים יתן לו עמדת-מיקום, וכי באחד הימים ימכרו היהודים את עקרון הפרדה הדת מן המדינה באמריקה תמורת הכרת האחיקאן ביש-ראל. אף כי יש בעיר האחיקאן סיעות שונות, הרוגלות בקחים שונים כלפי ישראל, זהו הקו השלישי.

לרוע המזל, זוהי הפרה האחת אשר אין בידי ישראל למכרה. עקרון ההפרדה הוא נכס צאן ברזל לכל יהודי אמריקאי, ובעניין אמריקאי מובהק זה לא יקבל הכתבה מ-ישראל. אפילו המוסדות היהודיים האמריקאים לא יוכלו לכפות את דעתם על ה-קהילות הבודדות, גם אילו רצו בכך. (המשך בעמוד 8)

• שם עורר עצם הופעתו את רוגז ה-ערבים, אשר בתיקיהם רשום כי פישר היה איש שרת-המודיעין של אחת ממדינות-המערב.

יתכן כי בסיטואציה חלם דויד בן-גוריון לעתים על התגשמות האפשרות הבלתי-אפשרית: ששלושת האגפים בכנסת — ה-שמאלי, הימני והדתי — יעשו יד אחד נגד מפא"י.

בהתעוררו מסיטוים אלה, יכול היה להי-אנח ברגש של הקלה. כי הדבר לא נתקבל על הדעת. השנאה בין שלוש האגפים מנעה תמיד כל התחברות. כך ניתנה ל-ביגיי עמדת-מסתתרת יחידה במינה בעולם: יש לו תמיד המבחר בין שלוש קואליציות, דבר המאפשר לו להוריד את מחיר שותפו עד לאפס. בארץ אין אופוזיציה, אלא רק מו-עמים לקואליציה שלא הצליחו להיכנס.

ענין שר אומקיד. החודש היה נדמה כי הבלתי-אפשרי אפשרי. העילה היתה צדדית: בחירת יושב-ראש לכנסת. בראשו של עסקן ימני צץ רעיון גאוני: אם יציע הימין יושב-ראש מן האגף השמאלי, כמו נחום ניר, יתחברו באופן אוטומטי 28 קו-לות הימין עם 24 קולות השמאל. די יהיה בתשעה קולות נוספים מן המחנה הדתי, כדי להכות את מפא"י שוק על ירך, ליצור בפעם הראשונה קואליציה לאומית. מקיר-אליקיר, נגד מפא"י.

מפא"י הכירה רק במאוחר בסכנה המת-

„מלא, בבקשה“

גבשתי. היא התעקשה דווקא להקל על אור-ביה, בהציגה את מועמדותו של ברל לוקר, עסקן קשיש הראוי לפנסיה, אשר פעילותו הממושכת בלונדון, בימי המאבק למען המ-דינה, אלתה בשואה. הדבר נראה לכל הסיעות האחרות כעלבון להן, מאחר שכולן בדעה קשה למצוא מועמד פחות מתאים אפילו בשורות מפא"י עצמה.

מפא"י יכולה עוד להיחלץ מתבוסה על-יד טכסיס ברגע האחרון, כגון הצגת מו-עמדות של חבר סיעה אחרת מטעם מפא"י עצמה, או בחירת מועמד מפא"י שיצליח לשבור את איחוד האגפים. אולם אפילו תצליח בכך, ייכנס שבוע זה להיסטוריה המפלגתית בשל עובדה זו: בפעם הראשונה הוכח כי אמנם אפשר להנחיל תבוסה ל-מפא"י, אם שאר הסיעות ימצאו בלבן די אומץ כדי לעמוד בסני זעמו של דויד בן-גוריון.

מדיניות

פרה ושזיפים

רומאן-האהבה בין ישראל והאחיקאן הוא מן האומללים בעולם. התתן העיקש אינו מסרב רק כבוא ביחסים, אלא אף לברך את הצעירה הישראלית לשלום. על אף מאמציה הקדחתניים של זו, המתבטאים בשיגור שלי-

• אשר תצפית העולם הזה (1114) ניבאה אותה בפעם הראשונה לפני שלושה שבועות. • היה זה לוקר אשר טיפח בשנות האר-בעים הראשונות את האשליה כאילו הצליח לרכוש את מפלגת העבודה הבריטית למען הציונות, וכי מפלגה זו תגשים את הציונות אחרי שתעלה לשלטון. תחת זאת החלה כהונתו האנטי-ישראלית של ארנסט בוין.

• **המתרחקות בין ישראל ורע"מ תתחדש.** הפעם: שוב על רקע תוכניות הפיתוח של ישראל בצפון הארץ. שעה שישראל עושה את ההכנות למימוש תוכנית ההשקיה הארצית, מסתמנת בצד הערבי נזקקות נזקקות באמצעים שונים כדי לעכב במידת האפשר את ביצוע תוכנית זאת. מלבד הפעילות הדיפלומטית בשטח זה, יתכנו גם התנושטיות-גבול עם סוריה.

• **ארגונים יהודיים לא-ציוניים ינסו להטות חלק מן העליה הרומנית לארצות אחרות, מלבד ישראל.** בין החוגים הבלתי-ציוניים בארצות-הברית מתגבשת הדעה כי יש לעודד את המהגרים מרומניה להתיישב גם בארצות אחרות, בעזרת כסף אמריקאי, תחת הסימנה „לא רק בישראל ישנן משפחות מרומניה.“

• **אין לצפות לצעירים נוספים במאבק שלוש מפלגות המי-עוט בהסתדרות, לתיקון מדרי הבחירות.** אחרי שמועצת ההסתדרות כונסה שוב כדי לדחות את הצעות המיעוט, ברוב קולות מפא"י, היתה קיימת נטיה בקרב חלק מסייעות אלה להרחיק לכת עד כדי החרמת הבחירות אשר ייערכו בעוד שלושה חודשים. לבסוף הוחלט נגד צעד זה מחוסר הרגשת שותפות בין שלוש סיעות אלה.

• **הקואליציה העירונית בנתניה עשויה להתפוצץ בכל יום.** אחרי קבלת דו"ח מבקר המדינה על חקירתו בנוהלי המימון שהנהגו בעיריה על-יד ראש העיר הפרוגרסיבי משה שקד, מתגבשת ויחולת בקרב סיעות אחרות העבודה בנתניה החדשה.

כרה כי יהיה זה לתועלת המפלגה כי עיר זו, אם תחזור בה משותפותה עם ראש העיר. ההכרעה תתקבל, כנראה, ב-מוסדות העליונים של המפלגה. בעל דעה חשובה בנושא זה: שריהפנים ישראלי בריהודה.

• **למרות הצ-הרתי-שמחתו ה-רשמית של ד-ויד בן-גוריון, אין ממשלת ישרא-ל מאושרת ביותר מן ה-מפנה שחל ב-קפריסין.** בחוגי משרד החוץ, אשר האמינו כי האי ייש-אר תחת שלטון בריטי תקופה ארוכה בעתיד ואשר ניהלו את מדיניותם בהתאם להנחיה מוסעית זו, מתגבר החשש כי הרפובליקה הקפריסאית העצמאית עשויה לזכור לישראל את יחסה הבלתי-ידידותי כלפי מלחמת השיחור נגד האנגלים, תצטרף במידה זו או אחרת לחרם הערבי על ישראל.

• **ההסכם הכלכלי המצרי-בריטי עומד סופי-סוף להיחתם.** אחרי שההסכם כמעט התפוצץ, בגלל חילוקי-דעות לגבי שווי של רכוש המיליונר היהודי יוסף סמוחה, תוותר אנגליה על חלק ניכר מתביעות סמוחה כדי להגיע להסכם. ממשלת בריטניה עשויה לפצות את סמוחה על הפסדיו, מקופותיה שלה.

• **הנימה הבינלאומית הצפויה מקהיר בשבועות הקרובים:** הדגשת אי-תלות במערב ובמזרח כאחד. אחרי כמה שבועות של הסתה אנטי-קומוניסטית — ובמידה פחותה, אנטי-סובייטית — בעתונות רעם, יומתק קו זה במידת-מה. ואילו השיפור הממשי ביחסים עם ארצות-הברית לא יודגש במיוחד.

• **תתגבש כנראה דרישה בתוך שורות מפא"י להרחיק את שר המסחר-יהודה-עשיה פנחס ספיר מתפקידו, ולמנות במקומו את נגיד בנק ישראל דויד „דולוק“ הורוביץ.** דרישה זו עשויה לבוא מצד ותיקי המפלגה, שאינם רואים בעין יפה את מדיניותו הליברלית של ספיר, כלפי חסקטור הפרטי. מכל מקום, לא יחול שינוי זה לפני הבחירות לכנסת.

• **בקרב יופיע בלונדון ספר חדש על פעולות ניל"י, ארגון המחתרת שפעל מאחורי הקוונים התורכיים בארץ-ישראל בימי מלחמת העולם הראשונה.** הספר, פרי עטה של הסופרת היהודיה-אנגליה איסה אנגל, עשוי לשפוך אור על כמה מן הפרשיות הסתומות בתולדות מחתרת זו. בין השאר: הקשרים עם כובש הארץ, הגנרל אלנבי; מדוע הקדיש הקולונל לורנס האגדי את ספרו „ש.א.“, שהם לפי גירסה אחת ראשי-התביבות של שם שרה אהרנסון, גיבורת ניל"י.